

УКРАЇНА
МІНІСТЕРСТВО ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ

просп. Перемоги, 14, м. Київ, 01135
тел.: (044) 351-40-96, 351-49-54, 351-40-01, факс: (044) 351-48-45
E-mail: miy@mtu.gov.ua, сайт: www.mtu.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 37472062

Кабінет Міністрів України

Рахункова палата

Міністерство інфраструктури України на виконання доручень Прем'єр-міністра України Шмигала Д. від 12.05.2021 № 19271/1/1-21 та від 25.05.2021 № 19271/3/1-21 до звернення Комітету Верховної Ради України з питань бюджету від 21.05.2021 № 04-13/12-2021/165900 розглянуло лист Рахункової палати від 29.04.2021 № 04-1003 щодо рішення Рахункової палати від 13.10.2020 № 27-3 «Про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності акціонерного товариства «Українська залізниця» з питань використання та розпорядження державним майном регіональною філією «Південно-Західна залізниця», що мають фінансові наслідки для державного бюджету» (далі – Рішення), та, в межах компетенції, повідомляє.

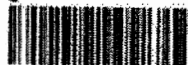
Щодо підпунктів 4.1 пункту 4 та 5.3 пункту 5 Рішення стосовно вжиття заходів щодо забезпечення перерахування до державного бюджету 206,2 млн грн дивідендів АТ «Укрзалізниця» за 2018 рік відповідно до встановленого постановою Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 № 1015 нормативу.

Постановою Кабінету Міністрів України від 24.04.2019 № 364 «Про затвердження базового нормативу відрахування частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів за результатами фінансово-господарської діяльності у 2018 році господарських товариств, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави» (далі – постанова № 364) для АТ «Укрзалізниця» затверджено базовий норматив 30%.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.04.2019 № 460-р «Питання річних загальних зборів акціонерного товариства «Українська залізниця» (далі – розпорядження № 460-р) затверджено розподіл чистого прибутку АТ «Укрзалізниця» за 2018 рік та розмір річних дивідендів, що спрямовуються:

30% чистого прибутку в розмірі 103,1 млн грн – на виплату дивідендів до держбюджету;

425858 *

№6547/16/10-21 від 31.05.2021 на №19271/1/1-21 від 12.05.2021

869/05-1
01.06.2021

70% чистого прибутку в розмірі 240,6 млн грн – на покриття збитків минулих періодів.

Також розпорядженням № 460-р АТ «Укрзалізниця» зобов'язано провести виплату дивідендів згідно з вимогами законодавства не пізніше 30.06.2019.

Приймаючи розпорядження № 460-р, Кабінет Міністрів України реалізував свої функції, визначені частиною другою статті 30 Закону України «Про акціонерні товариства» та абзацом четвертим частини п'ятої статті 11 Закону України «Про управління об'єктами державної власності». Тобто саме цим розпорядженням держава в особі Кабінету Міністрів України як власник корпоративних прав Товариства визначила порядок розподілу чистого прибутку, отриманого за результатами 2018 року, та розмір частини чистого прибутку, який спрямовується на виплату дивідендів.

Згідно статті 32 Закону України «Про акціонерні товариства» акціонерне товариство зобов'язане щороку скликати загальні збори (річні загальні збори), які проводяться не пізніше 30 квітня наступного за звітним року.

Відповідно до пункту 57 Статуту АТ «Укрзалізниця» до виключної компетенції загальних зборів належать, зокрема, питання щодо затвердження розміру річних дивідендів з урахуванням вимог, передбачених законом.

АТ «Укрзалізниця», на виконання розпорядження № 460-р, сплатило дивіденди в сумі 103,1 млн грн у порядку та в строк, визначені вказаним розпорядженням.

Постановою Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 № 1015 «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» (далі – постанова № 1015) внесені зміни до постанови № 364, відповідно до яких норматив сплати дивідендів затверджено у розмірі 90 %.

Постанова № 1015 є актом нормативного характеру, її дія поширюється на невизначене коло осіб – суб'єктів господарювання, тобто ця постанова не є актом індивідуальної дії. Вказана постанова встановлює новий розмір базового нормативу, який повинен застосовуватися під час розподілу чистого прибутку.

Відповідно до пункту 6 протоколу засідання Кабінету Міністрів України від 18.12.2019 № 26 встановлено строк для сплати дивідендів до державного бюджету з урахуванням нормативу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.04.2019 № 364 «Про затвердження базового нормативу відрахування частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів за результатами фінансово-господарської діяльності у 2018 році господарських товариств, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави» (зі змінами, внесеними постановою № 1015), до 20.12.2019. Також зобов'язано керівників суб'єктів управління об'єктами державної власності забезпечити внесення змін до фінансових планів, у яких передбачити сплату до державного бюджету дивідендів відповідно до вищезазначених постанов.

Слід зазначити, що порядок розподілу чистого прибутку, визначення частки такого прибутку, яка повинна бути спрямована на виплату дивідендів, може бути встановлено виключно за рішенням загальних зборів акціонерів.

Згідно з пунктом 2 статті 75 Господарського кодексу України підприємство отримує доходи та здійснює видатки, визначає обсяг і спрямування коштів для виконання своїх функцій протягом року, як того вимагають установчі документи та фінансовий план.

Процедуру складання, затвердження (погодження) та контролю виконання фінансового плану державного комерційного та казенного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше ніж 50% акцій (часток) прямо чи опосередковано належить державі, визначає Порядок складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки, затверджений наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 02.03.2015 № 205, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19.03.2015 за № 300/26745 (далі – Порядок).

Відповідно до зазначеного Порядку зміни до затвердженого фінансового плану підприємства можуть вноситися не більше двох разів протягом планового року. При цьому зміни до фінансового плану підприємства не можуть вноситися в періоди, календарний строк яких закінчився.

Консолідований фінансовий план АТ «Укрзалізниця» на 2019 рік затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 № 133-р. Змінений консолідований фінансовий план Товариства на 2019 рік затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.07.2019 № 592-р.

Враховуючи викладене, АТ «Укрзалізниця» у повному обсязі реалізовано розпорядження № 460-р та сплачено дивіденди до держбюджету відповідно до фінансового плану, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

З метою виконання постанови № 1015 та забезпечення прийняття рішення загальних зборів АТ «Укрзалізниця» щодо здійснення відповідного перерозподілу видатків чистого прибутку АТ «Укрзалізниця» за 2018 рік на виплату дивідендів до Державного бюджету України Мінінфраструктури розробило проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України «Питання річних загальних зборів акціонерного товариства «Українська залізниця», який було подано листом Мінінфраструктури від 26.06.2020 № 8694/16/10-20 на розгляд Кабінету Міністрів України.

Відповідно до протокольного рішення № 60 засідання Кабінету Міністрів України від 22.07.2020 проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України «Питання річних загальних зборів акціонерного товариства «Українська залізниця» знято з розгляду та листом Секретаріату Кабінету Міністрів України від 11.09.2020 № 31313/0/2-20 повернуто до Мінінфраструктури.

На сьогодні рішення загальних зборів АТ «Укрзалізниця» щодо здійснення перерозподілу видатків чистого прибутку за 2018 рік на доплату дивідендів, оформлене відповідним розпорядженням Кабінету Міністрів України, не прийнято.

Щодо підпункту 4.2 пункту 4 Рішення стосовно вжиття заходів щодо узгодження з нормами статті 86 Господарського кодексу України та вимогами

статті 5 Закону України від 04.07.1996 № 273 «Про залізничний транспорт» статутного капіталу АТ «Укрзалізниця».

У звіті про результати аудиту вказано, що статутний капітал ПАТ «Укрзалізниця» (229 879 115 тис. грн) частково сформовано з недотриманням вимог законодавства, а саме: статті 86 Господарського кодексу України в частині заборони включення до статутного капіталу майна, яке відповідно до закону не підлягає приватизації, та статті 5 Закону України «Про залізничний транспорт» у частині, що залізничні станції, тягові підстанції тощо закріплюються за акціонерним товариством «Українська залізниця» на праві господарського відання.

Слід зазначити, що відповідно до частини першої статті 2 Закону України «Про особливості утворення акціонерного товариства залізничного транспорту загального користування» (далі – Закон), утворення Товариства здійснюється за рішенням Кабінету Міністрів України відповідно до законодавства з урахуванням особливостей, визначених Законом.

Відповідно до частин четвертої і п'ятої статті 2 Закону статут Товариства затверджується Кабінетом Міністрів України, засновником Товариства є держава в особі Кабінету Міністрів України.

Відповідно до частини дев'ятої статті 2 Закону розмір статутного капіталу Товариства визначається під час його утворення згідно зі зведеним актом оцінки майна залізничного транспорту загального користування.

Таким чином, це питання перебуває за межами компетенції наглядової ради та правління акціонерного товариства «Українська залізниця». З огляду на те, що відомості про результати аудиту у формі рішення Рахункової палати надіслано Кабінету Міністрів України, рекомендовані заходи буде вжито АТ «Укрзалізниця» за наявності відповідного рішення органу управління – Кабінету Міністрів України.

Щодо підпункту 5.1 Рішення стосовно розробки протягом двох місяців плану заходів з усунення виявлених порушень і недоліків, про що буде проінформовано Рахункову палату.

АТ «Укрзалізниця» повідомила КМУ, що протягом двох місяців з дня одержання звіту (13.05.2021) буде розроблено та затверджено план заходів з усунення виявлених порушень і недоліків, про що буде проінформовано Рахункову палату.

Щодо підпункту 5.2 Рішення: Згідно з пунктом 59, підпунктом 1 пункту 71 Статуту заслухати на засіданні наглядової ради АТ «Укрзалізниця» звіт голови та члена правління з питань фінансово-господарської діяльності Товариства щодо недоліків та порушень, виявлених під час аудиту Рахункової палати, та прийняти відповідне рішення за результатами розгляду.

На засіданні наглядової ради, що заплановано на 28.05.2021, планується заслухати доповідь відповідальних посадових осіб щодо результатів аудиту Рахункової палати ефективності акціонерного товариства «Українська залізниця» з питань використання і розпорядження державним майном

регіональною філією «Південно-Західна залізниця» АТ «Укрзалізниця», що мають фінансові наслідки для державного бюджету.

Щодо підпункту 5.4 Рішення стосовно забезпечення оформлення правостановлюючих документів на 922 земельні ділянки, якими наділено регіональну філію «Південно-Західна залізниця» та які перебувають у її користуванні.

На сьогодні за регіональною філією «Південно-Західна залізниця» обліковується 678 неоформлених земельних ділянок. На 2021 рік заплановано до оформлення 353 земельних ділянки. Решту 325 земельних ділянок доцільно оформити у 2022 році, оскільки вони розташовані переважно за межами населених пунктів, тому витрати на їх оформлення не компенсовані економією земельного податку та не включені до фінансового плану на 2021 рік.

Щодо підпункту 5.5 Рішення стосовно забезпечення переоформлення правостановлюючих документів на 94 об'єкти нерухомого майна, включені до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця», відповідно до вимог пункту 2 статті 5 Закону України від 23.02.2012 № 4442-VI «Про особливості утворення акціонерного товариства залізничного транспорту загального користування».

Із зазначених об'єктів нерухомого майна, речові права на які не зареєстровані, необхідно виключити об'єкти, державну реєстрацію речових прав на які здійснено до 31.12.2019, а саме:

1. Об'єкт «пост чергового по переїзду 263 км», ринкова вартість 28 614,00 грн. Витяг з державного реєстру інд. № 73861152 від 15.07.2019.

2. Об'єкт «переїзний пост 1253 км», ринкова вартість 35 248,00 грн. Витяг з державного реєстру інд. № 166268084 від 13.05.2019.

3. Об'єкт «будівля компресорної станції 1266 км», ринкова вартість 96 282,00 грн. Витяг з державного реєстру інд. № 172184975 від 01.07.2019.

4. Об'єкт «пост чергового по переїзду 203 км» км з ринковою вартістю 34 873,00 грн. Витяг з державного реєстру інд. № 172495379 від 03.07.2019.

Частина друга статті 5 Закону встановлює (але не обмежує) термін переоформлення правостановлюючих документів на об'єкти нерухомого майна, які внесені до статутного капіталу Товариства.

Разом з тим вказані об'єкти є державною власністю та закріплюються за Товариством на праві господарського відання (частина 1 статті 10 Закону). До статутного капіталу Товариства внесено право господарського відання цими об'єктами (абзац п'ятий пункту 1 статті 4 Закону).

З огляду на викладене, буде розроблено та доведено до причетних підрозділів детальні плани-графіки із переоформлення правостановлюючих документів на ці об'єкти, проведення додаткових робіт (виготовлення технічних паспортів для потреб реєстрації, у межах планових показників закупівлі вказаних послуг, отримання довіреності на здійснення від імені держави дій, необхідних для реєстрації речових прав щодо об'єктів, які входять до складу комплексів (груп) з різним правовим режимом зі спільним реєстраційним номером тощо).

Щодо підпункту 5.6 Рішення стосовно внесення змін до наказу ПАТ «Укрзалізниця» від 01.12.2015 № 045 (далі – наказ № 045) «Про наділення

майном регіональної філії «Південно-Західна залізниця» з метою його узгодження із Законом України від 21.09.2006 № 185 «Про управління об'єктами державної власності».

Наказом № 045 регіональну філію «Південно-Західна залізниця» наділено майном, що входило до майнового комплексу ДТГО «Південно-Західна залізниця». Категорія віднесення майна до статутного капіталу, об'єктів, що зазначені в переліках до вказаного наказу відповідає категорії, що визначена у зведених переліках майна до передавального акта ДТГО «Південно-Західна залізниця», зокрема зведеного переліку майна ДТГО «Південно-Західна залізниця», що вноситься до статутного капіталу ПАТ «Укрзалізниця».

Зазначаємо, що згідно з вимогами Закону та постанови Кабінету Міністрів України від 25.06.2014 № 200 з метою формування статутного капіталу товариства ДТГО «Південно-Західна залізниця» проведено інвентаризацію майна станом на 31.07.2014 та оформлено відповідні документи, в тому числі передавальний акт (підписаний комісією з реорганізації ДТГО «Південно-Західна залізниця» та комісією з утворення Товариства у складі, визначеному цією постановою, зокрема першим заступником Міністра інфраструктури – головою Комісії, першим заступником Міністра економічного розвитку і торгівлі, першим заступником Голови Фонду державного майна), зведені переліки майна, що вноситься до статутного капіталу Товариства, та зведені переліки майна, що закріплюється за Товариством на праві господарського відання, та 18.08.2015 затверджені Міністром інфраструктури України Пивоварським А.М.

Питання правового режиму майна регулюються нормами Цивільного кодексу України та іншими нормативно-правовими актами України, в тому числі Законом України «Про особливості утворення акціонерного товариства залізничного транспорту загального користування», питання зміни правового режиму майна, зокрема внесеного до статутного капіталу, згідно з зазначеним передавальним актом та зведеними актами виходить за межі компетенції АТ «Укрзалізниця». Відповідно до п. 41 Статуту зменшення статутного капіталу Товариства здійснюється за рішенням загальних зборів Товариства – Кабінету Міністрів України.

Також слід зазначити, що станом на сьогодні зазначені передавальний акт та зведені акти є чинними, отже підстав для виключення зі статутного капіталу АТ «Укрзалізниця» майна на загальну суму 448 851,5 тис. грн. немає і, відповідно, у АТ «Укрзалізниця» відсутні правові підстави для внесення змін до наказу № 045 з метою його узгодження із Законом України «Про управління державним майном».

Щодо підпункту 5.7 Рішення стосовно забезпечення своєчасного подання на погодження Міністерству розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України та Міністерству фінансів України консолідованих фінансових планів АТ «Укрзалізниця».

Консолідований фінансовий план АТ «Укрзалізниця» на 2021 рік затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31.03.2021 № 249.

Щодо підпункту 5.8 Рішення стосовно забезпечення складання фінансової звітності та бухгалтерського обліку Філії відповідно до вимог Закону України від 16.07.1999 № 996-XIV «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» та Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку, усунення помилок, виявлених під час аудиту.

Зазначаємо, що відповідно до частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Частиною другою статті 3 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» передбачено, що організація, повноваження і порядок діяльності міністерств, інших центральних органів виконавчої влади визначаються Конституцією України, цим та іншими законами України.

Згідно з пунктом 1 Положення про Міністерство інфраструктури України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.06.2015 № 460, Мінінфраструктури є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику, у тому числі серед іншого у сфері залізничного транспорту.

Відповідно до пункту 20 Статуту акціонерного товариства «Українська залізниця», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02 вересня 2015 р. № 735 (зі змінами) (далі – Статут) визначено, що товариство діє на принципах повної господарської самостійності і самоокупності, несе відповідальність за наслідки своєї господарської діяльності та виконання зобов'язань.

Згідно пункту 26 Статуту засновником товариства є держава в особі Кабінету Міністрів України. Управління корпоративними правами держави стосовно товариства здійснює Кабінет Міністрів України.

Відповідно до статті 6 Господарського кодексу України загальними принципами господарювання в Україні заборонено незаконне втручання органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у господарські відносини.

Водночас, відповідно до пункту 3 § 33 Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 р. № 950 Мінінфраструктури є головним розробником проектів актів Кабінету Міністрів України з питань, пов'язаних із здійсненням Кабінетом Міністрів України повноважень суб'єкта управління або загальних зборів АТ «Укрзалізниця».

Щодо підпункту 5.9 Рішення стосовно проведення внутрішнього аудиту у регіональній філії «Південно-Західна залізниця» АТ «Укрзалізниця».

На сьогодні Департаментом внутрішнього аудиту та контролю АТ «Укрзалізниця» здійснюється підготовка програми для проведення внутрішнього аудиту регіональної філії «Південно-Західна залізниця». Після його завершення про результати буде поінформовано.

Щодо підпункту 5.10 Рішення стосовно забезпечення створення системи внутрішнього контролю у регіональній філії «Південно-Західна залізниця» АТ «Укрзалізниця».

Розробка та впровадження системи внутрішнього контролю згідно з планом розвитку системи управління ризиками та можливостями в АТ «Укрзалізниця» передбачена на 2022 рік у всіх структурних підрозділах, філіях та регіональних філіях, зокрема, і в регіональній філії «Південно-Західна залізниця».

План заходів щодо впровадження системи внутрішнього контролю передбачає:

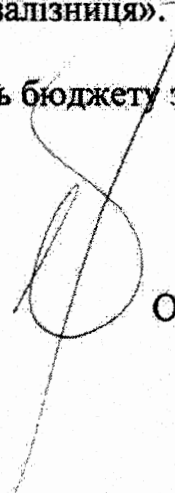
1. Розробку Положення про систему внутрішнього контролю в АТ «Укрзалізниця». Термін: 30.10.2022.

2. Проведення навчань щодо принципів організації та функціонування системи внутрішнього контролю в АТ «Укрзалізниця». Термін: 31.12.2022.

3. Проведення перевірок щодо дотримання правил функціонування системи внутрішнього контролю в АТ «Укрзалізниця». Термін: на постійній основі з 2023 року.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету з порушеного питання поінформовано.

Міністр

Олександр КУБРАКОВ